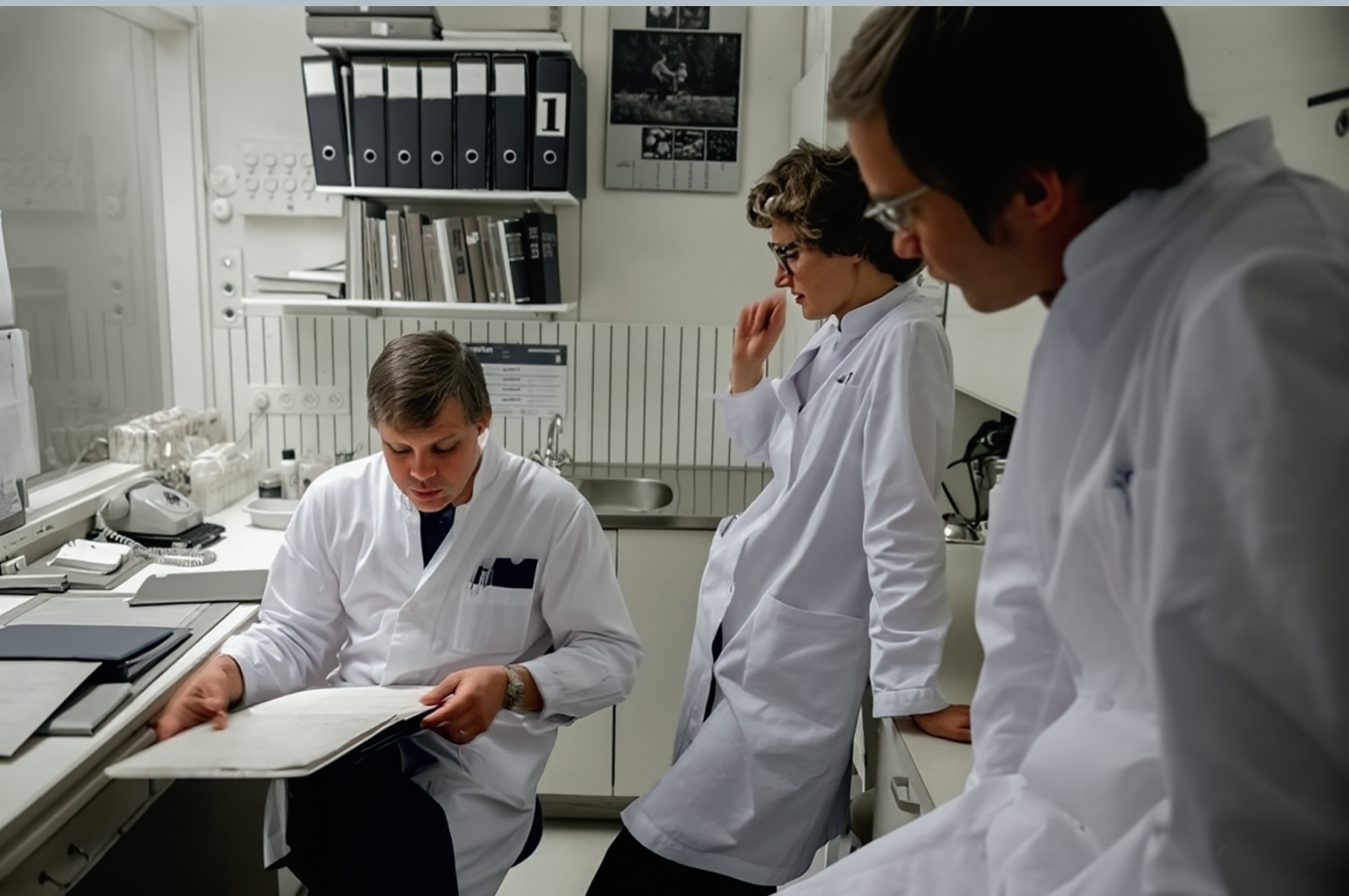

Mikko Nenonen, Hannu Mononen, Jarmo Leskinen

KUOPION LÄÄKETIETEELLINEN KANSANOPISTO

Cursus Hurri-Hersio: 1973 - 1978

KUOPION LÄÄKETIETEELLINEN KANSANOPISTO

Omistamme tämän kirjan meille kaikille,
jotka täytimme tehtävämme ja pidimme
suomalaista terveydenhuoltoa pystyssä
puolen vuosisadan ajan

Mikko Nenonen, Hannu Mononen, Jarmo Leskinen

**Kuopion
Lääketieteellinen kansanopisto**

Cursus Hurri-Hersio

1973 – 1978

© 2026 Mikko Nenonen

Kustannustoimitus: Mikko Nenonen

Kannen suunnittelu: Mikko Nenonen - Terveyskeskusopetusta Rautalammilla 1975

Muut tekijät: Hannu Mononen, Jarmo Leskinen

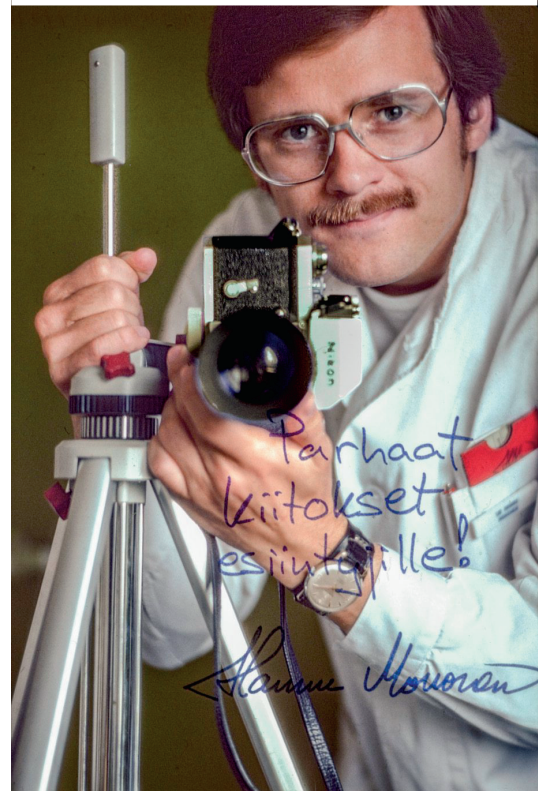
Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-7601-8

Sisällysluettelo

Lukijalle	9
Aluepolitiikkaa vai jotain suurempaa	13
Diagnostisia ongelmia: HYDROSEPALINEN SYNDROOMA	21
Terveyspalvelujen käyttöä säätelevät tekijät	29
Kaksikymmentä vuotta myöhemmin...	49
Itäkykyä Kuopiossa 70-luvulla	53
Medisiinari-nomadit vaeltavat halki kaupungin	70
PREKLIININEN VAIHE	90
TERVEYSKESKUSJAKSOT	116
KLIININEN VAIHE	134
VAPAA-AIKA	176
HANNU PIIRTÄÄ JA KERTOO	250
Alan miehet pöyhimässä Stakesin tietovarantoja	260
Cursus Hurri-Hersio Kansainvälinen Kesäakatemia	266
Kurssikouksia ja -tapaamisia	270
Viikatekäärme	282
TEKIJÄT	284

Lukijalle

Laki Kuopion korkeakoulun perustamisesta vahvistettiin vuonna 1966, ja opetus käynnistyi vuonna 1972. Vuonna 1973 tuli meidän, Cursus Hurri-Hersion vuoro aloittaa opintomme korkeakoulun toisena vuosikurssina. Tämä kirja kertoo meidän tarinamme vuosilta 1973-1978. Kertomuksen rungon muodostavat opiskeluaikaiset valokuvat, joita lisäksi kuvasivat Hannu Mononen ja Jarmo Leskinen. Kirjaan sisältyy myös kirjallista aineistoa sekä opiskeluajalta että sen jälkeisistä tapaamisistamme.

Kirjan nimen historia liittyy korkeakoulun toiminnan alkuvaiheeseen. Näin ns. ”vanhat tiedekunnat” ja niistä valmistuneet lääkärit meitä kuopiolaisia opiskelijoita kutsuivat. Tamperelaisia he kunnioittivat ”Tampereen lääketieteellisen työväenopiston opiskelijoiden” nimikkeellä. Joka tapauksessa lähdimme täyttämään meille asetettua tehtävää syksyllä 1973 ja jo kesällä 1977 monet Itä-Suomen terveyskeskuslääkärit pystyivät pitämään oikean kesäloman, kun aloitimme kesäkandeina. Monet meistä tekivät koko työuransa terveyskeskuksissa ja osa vielä hyvinvointiasemillakin. Osa hakeutui jo opiskeluvaiheessa tutkijakoulutukseen, osa myöhemmin ja eteni tohtoreiksi, dosenteiksi ja professoreiksi.

Kuopion korkeakoulun alkuvaiheen opiskelijavaihtoa poikkesi merkittävästi nykytilanteesta ja noin kolmannes valituista oli jo työskennellyt terveydenhuollossa sairaanhoitajina, fysioterapeutteina tms. ei akateemisen koulutuksen pohjalta. Mutta joukkoomme mahtui myös yhteiskuntatieteilijöitä ja muita akateemisen tutkinnon ja myös työuran tehneitä. Tällä oli suuri vaikutus kurssimme ryhmäytymiseen, kun joukossamme oli jo yhden opiskelijaelämän ja sen perinteet kokeneita.

Aloitamme historiakatsauksella ja selvitämme, oliko korkeakoulun perustaminen Kuopioon sittenkin

vain aluepolitiikkaa vai oliko sillä terveystieteellisiä tarkoituksia.

Opiskelun myötä tutuiksi tulivat monet lääketieteen perinteet, joista erityisen innostaviksi osoittautuivat ”kliinis-patologiset kokousselostukset” aikakauskirja Duodecimissa. Luonnollisesti meidän täytyi tehdä myös oma versiomme, joka sai nimen ”Diagnostisia ongelmia: Hydrosepalinen syndrooma nuorella eläkeläisellä”, joka sai kantaesityksensä Pohjois-Savon lääkärisseuran pikkujoulussa vuonna 1976 ohjelma-ryhmä Rienapoikien esittämänä. Tämän jälkeen sitä on esitetty ainakin vuosina 1992 ja 2018. Lisäksi sillä voitettiin ensimmäinen palkinto Kandiseuran kulttuurikilpailuissa Suomenlinnassa, jossa se voitti mm. Martti Huuhaa Innasen käsikirjoittaman sketsin ”Sirkkain viulut soi Uhtuan kesäyössä”.

Kansanterveydellä oli tärkeä sijansa opinnoissamme ja niinpä kirjaan on päässyt huhtikuulta 1978 seminaarityö ”Terveyspalvelujen käyttöä säätelevät tekijät sekä palvelujen aktiiviset ja passiiviset käyttäjät”. Seminaarisarjan vetäjänä toimi kurssikaverimme Pekka Nikka ja seminaarityön esittelivät Harri Mäkinen, Heikki Jaakkola, Pentti Mustonen ja Mikko Nenonen, joka myös kuvasi tapahtuman uuden korkeakoulurakennuksen ulkoportilla.

Vuonna 1992 Kuopion Lääketieteenopiskelijat KUOLO ry vietti 20-vuotisjuhlaan kutsuen juhlaansa myös Rienapojat kertomaan hydrosepaluksesta, mutta samalla julkaistiin 20-vuotishistoriikki, joka kirvoitti Akateemisen Saunaseuran parista vastinekirjoituksen, joka julkaistiin KYSTA-lehdessä 1 ja 2 /1993. Vastineessamme jouduimme oikomaan varsin luokkataisteluhenkisen ja taistolaisen historiikin pahimpia kömmähdyksiä ja vaihtoehtoista historiankirjoitusta. Vastineemme nimi oli ”Itäkyökyä Kuopiossa 70-luvulla”. Tilaisuutta ja siihen valmistautumista kuvasi Mikko Nenonen.

Seuraavana vuonna vietimme oman kurssimme 20-vuotisjuhlaa, josta julkaistiin kertomus Nuori Lääkäri -lehdessä. Olemme alusta lähtien aloittaneet ajanlaskumme opintojen aloittamisvuodesta, emme opintojen päättymisvuodesta, koska ymmärsimme jo tuolloin, että lääkärin opinnoilla ei ole päätepestettä tässä maanpäällisessä elämässä.

Vuonna 1998 meillä tuli täyteen 20 vuotta opintojen päättymisestä ja Mikko Nenosesta oli tullut tilastovirkamies STAKESiin, joten oli luonnollista tehdä aiheesta ”Tilastoraportti Puolimatkassa vuoteen 2023”. Nuo 15.8.1998 esitetyt ”slidet” on nyt tallennettu kirjaamme.

Kirjassamme pääosassa ovat noin 200 vuosina 1973-1978 otettua valokuvaa, jotka kuvattiin neljällä hyvin erilaisella kalustolla. Itse käytin vuosina 1973-1978 Exakta VX1000 -järjestelmäkameraa, 28mm laajakulmaobjektiveja ja Kodak Tri-X 400 ASA -mustavalkofilmiä sekä vuodesta 1976 alkaen lisäksi myös Canon AE-1 -järjestelmäkameraa, FD 55mm f/1.2 S.S.C. valovoimaista objektiveja ja joko Agfachrome 100 ASA -diafilmiä tai Agfacolor CNS 400 ASA -värinegatiivifilmiä. Hannu Monosen kuvauskalustona oli Nikon F ja Kodachrome 64 ASA -diafilmi. Pienemmän filmiherkkyyden vuoksi Hannun kuvissa on käytetty ajoittain myös salamavaloa. Jarmo Leskinen kuvasi väridioja kompaktikameralla, joka kulki usein kuvaajalta toiselle. Negatiivit ja diat on skannattu Epson V850 Pro skannerilla ja SilverFast9 -ohjelmalla. Ne on käsitelty Adobe Lightroom -ohjelmalla ja rakeisuutta on vähennetty ohjelmallisesti sekä kuviin haettu mahdollisimman luonnollinen ja yhtenäinen värimaailma. Kuvien teknisiä virheitä, roskia ja naarmuja on poistettu Adobe Photoshop -ohjelmalla.

Jarmo Leskisen alkuperäiset diakuvat ovat vuosien ja muuttojen kuluessa kadonneet, ja niistä on ollut käytettävissä vain valkokankaalta ottamani musta-

valkoiset valokuvat. Ne olen palauttanut mahdollisimman lähelle alkuperäistä laatua ja värimaailmaa KAZE.AI-kuvaeditorilla, jolla on tehty myös kirjan kannen värikuva. Kurssikuvasta on ollut olemassa vain korkeakoulun valokuvaajan ottama mustavalkoversio, josta olen tehnyt samalla työkalulla väriversion. Myös kurssin päättäjäiset Peräniemen Kasinolla osoittautuivat valokuvaamisen kannalta hankalaksi paikaksi, kun siihen aikaan tummat sisätilat olivat muotia, ja niinpä olen joutunut kaihamaan tekoölyn avulla esille niin kontrastia kuin myös sävyjä. Tekoölyn ”kädenjälki” näkyy mm. väriä vaihtavassa ”rapu-seinäkoristeessa”. Muutoin kuvat ovat mahdollisimman lähellä alkuperäistä asuaan, ja niihin tehdyt korjaukset ovat rajoittuneet siihen, mikä aikanaan oli mahdollista tehdä silloisella pimiötekniikalla.

Olemme pitäneet ensin 10 vuoden ja sitten viiden vuoden välein kurssikokouksia, joista olen koonnut kirjaan valokuvia.

Tärkeä osa kurssimme yhteydenpitoa ovat olleet myös ”Cursus Hurri-Hersio kansainväliset kesäakatemit”, joista on vuosittain ilmoitettu Lääkärilehden koulutuspalstalla. Aluksi kesäakatemia järjestettiin Porin Kirjurinluodon suuressa luentosalissa, mutta sieltä jouduttiin siirtymään Hankasalmen Aseman suureen luentosaliin, kun Porissa alettiin samaan aikaan pitää kansainvälistä hissimusiikkifestivaalia. Hankasalmen tapahtuman jatko on nyt epäselvä, eli jatkossa tämä tapahtuma tulee siirtymään osaksi vuotuista kesätapaamista. Kirjassa on valokuvia näistä tapahtumista Mikko Nenosen kuvaamina.

Kirjassa on Hannu Monosen luentomuistiinpano-hinsa tekemiä lääketieteellisiä piirroksia, joita Hannu on kaivanut esille arkistoistaan.

Opiskeluvuosiltamme kertyi runsaasti kaitafilmejä,

joita kuvasivat Jarmo Leskinen ja Kari Väisänen. Nämä kaitafilmit on digitoitu ja ne ovat nähtävissä kurssimme Facebook-ryhmän sivulla ja ne on myös liitetty Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kokoelmiin, jonne tämäkin kirja tulee talletetuksi. Kirjassa on QR-koodit, jotka avaavat suoraan nämä videot.

Tämän kirjan tekstit olen kirjoittanut Word-tekstin-käsittelyohjelmalla ja kirjan ulkoasu on valmistettu Adobe InDesign-ohjelmalla, jolla tuotetut sivut on painettu kirjaksi Books on Demand -palvelun kautta.

Hartolassa 10.3.2026

Mikko Nenonen

Lisää aiheesta:

1. Kuopion lääketieteen 50-vuotisjuhlahistoria: ”Henki hyvänä Kuopiossa 50 vuotta (1972-2022)”;
Itä-Suomen yliopiston lääketieteen laitos ja Kuopion lääketieteen opiskelijat KuoLo ry, Rautiainen R, Martikainen T, Kuopio 2022.
2. Mehercule, imagines classicorum;
Mikko Nenonen; 228 sivua; ISBN-13: 9789528098355; Kustantaja: BoD - Books on Demand; 2025 (<https://kirjakauppa.bod.fi/mehercule-imagines-classicorum-mikko-nenonen-9789528098355>), eli ne kahdeksan vuotta ennen tämän kirjan tapahutumia

Aluepolitiikkaa vai jotain suurempaa

Miksi Kuopiossa aloitettiin lääketieteen opetus

Mikko Nenonen

Laki korkeakoululaitoksen kehittämisestä 1965

Korkeakoulun ja myöhemmin myös yliopiston synnyttäminen Itä-Suomeen on pitkä tarina, josta ei ole käännteitä ja yllätyksiä puuttunut. Vielä vuonna 1956 korkeakoulukomitea asettui sille kannalle, että Suomen taloudelliset voimavarat eivät riitä yliopiston perustamiseen Itä-Suomeen. Kuitenkin jo marraskuussa 1958 valtioneuvosto asetti uuden komitean tekemään ehdotuksia tieteellisen tutkimustyön ja korkeamman henkisen kulttuurin edistämiseksi Itä-Suomessa. Mietinnössään vuonna 1961 komitea totesi, että Itä-Suomessa vallitsi tyhjiö, joka tulisi korjata hajasijoituksella.

Samaan aikaan hallitus oli todennut sodanjälkeisten suurten ikäluokkien ehtivän pian korkeakouluikänsä ja koulutuspaikkojen olevan määrältään riittämättömät: vuonna 1965 opiskelupaikkoja oli koko maassa noin 43 000, vuonna 1970 paikkoja tarvittaisiin 55 000 ja vuonna 1980 75 000 opiskelijalle, jos 2/3 ikäluokasta haluttiin korkeakoulutukseen. Niinpä 12.11.1965 presidentti Urho Kekkonen allekirjoitti lain korkeakoululaitoksen kehittämisestä vuosina 1967–1981. Kyseessä oli monen vaalikauden yli ulottuva hanke, jonka perustuslaillisuus herätti paljon keskustelua, koska sillä sidottiin eduskunnan budjettivaltaa moneksi vuodeksi.

Laissa mainittiin seuraavat koulutuspaikkatavoitteet, jotka tulisivat toteutumaan vuonna 1981:

1. humanistisilla, oikeus- ja yhteiskuntatieteellisillä ja niihin liittyvillä aloilla ainakin kaksikymmentä viisituhatta;
2. luonnontieteissä sekä maatalous- ja metsätieteissä yhteensä ainakin seitsemäntoistatuhatta;
3. teknisissä tieteissä ainakin kaksitoistatuhatta; sekä
4. lääketieteissä yhteensä ainakin kuusituhatta.

Lääketieteen koulutuspaikkojen vuoristorata

Tuo lääketieteiden opiskelupaikkamäärä oli laissa suuri, toki mukana oli myös hammaslääketiede ja muut terveydenhuoltoon liittyvät korkeakoululinjat, mutta todellisuudessa paikkamäärän kehitys oli jotain aivan muuta. Lääketieteellisen koulutuksen aloituspaikkojen kehitys Suomessa on kuin vuoristorata, kertoo Google Gemini 3 Pro -tekoäly, ja se selittää paljon nykyisestä lääkäripulasta ja terveydenhuollon haasteista. Se on oppikirjaesimerkki siitä, miten pitkän aikavälin suunnittelu on Suomessa ailahtellut suhdanteiden mukaan.

Tässä kehityskulku pääpiirteissään:

1. 1950–1960-luku: Pieni alkua ja herääminen

- **Tilanne:** 1950-luvulla lääkäreitä koulutettiin vain Helsingissä ja Turussa. Sisäänottomäärät olivat pieniä, yhteensä vain noin **150–200** opiskelijaa vuodessa.
- **Seuraus:** Suomessa oli huutava lääkäripula. Sitä paikkaamaan perustettiin Oulun yliopiston lääketieteellinen tiedekunta

(opetus alkoi 1960). Monet suomalaiset lähtivät opiskelemaan ulkomaille (mm. Sveitsiin ja Saksaan) päästäkseen lääkäreiksi.

2. 1970-luku: Suuri laajeneminen (Kansanterveyslaki)

- **Käännekohta:** 1970-luku oli suurten uudistusten aikaa. Vuoden 1972 kansanterveyslaki vaati terveyskeskusverkoston luomista, ja siihen tarvittiin lääkäreitä.
- **Toimenpiteet:** Perustettiin lääketieteelliset tiedekunnat Kuopioon ja Tampereelle (1972).
- **Luvut:** Aloituspaiikkamäärät kolminkertaistuivat lyhyessä ajassa. 1970-luvun lopulla lääkikseen otettiin vuosittain jo noin **600–650** opiskelijaa. Tavoitteena oli tuottaa yleislääkäreitä koko maahan.

3. 1980-luku: Vakiintumisen aika

- Sisäänottomäärät pysyivät korkealla tasolla, noin **600** paikkeilla. Lääkäreiden määrä Suomessa kasvoi tasaisesti, ja terveyskeskukset saatiin pääosin varustettua lääkäreillä.

4. 1990-luku: Suuri virhearvio ja romahdus (Lama)

- **Käännekohta:** 1990-luvun lama iski. Samaan aikaan Lääkäriliitto ja viranomaiset tekivät ennusteita, joiden mukaan Suomea uhkaa lääkäritulva ja lääkäreiden työttömyys.
- **Toimenpiteet:** Opetusministeriö päätti leikata koulutusmääriä rajusti säästösyistä

ja liikakoulutuksen pelossa.

- **Luvut:** Vuonna 1993 sisäänottomäärät pudotettiin historiallisen alas, noin **350–370** opiskelijaan vuodessa.
- **Seuraus:** Tämä on nykyisen lääkäripulan perisynti. Kun koulutus kestää vähintään 6 vuotta (+ erikoistuminen 5–6 vuotta), 1990-luvun leikkaukset alkoivat näkyä kentällä karulla tavalla 2000-luvun alussa, juuri kun suuret ikäluokat alkoivat vanheta ja tarvita hoitoa.

5. 2000–2010-luku: Hidas korjausliike

- **Herääminen:** 2000-luvun alussa huomattiin, että lääkäreistä onkin pulaa, ei ylitarjontaa. Eläköityminen kiihtyi ja lääkäreiden työajat lyhenivät.
- **Toimenpiteet:** Aloituspaiikkoja alettiin lisätä vähitellen.
- **Luvut:** Määrät nousivat ensin 450:een, sitten 600:aan. Vuonna 2015 oltiin jo noin **700** aloituspaikassa.

6. 2020-luku: Ennätystasot

- **Tilanne:** Lääkäripula on edelleen akuutti erityisesti perusterveydenhuollossa ja syrjäseuduilla, vaikka lääkäreitä on lukumääräisesti enemmän kuin koskaan.
- **Luvut:** Nykyään lääketieteellisiin tiedekuntiin otetaan vuosittain noin **750–800** opiskelijaa. Tämä on Suomen historian suurin lukema. Lisäksi sadat suomalaiset opiskelevat lääketiedettä ulkomailta (mm. Ruotsissa, Virossa, Latviassa ja Romaniassa) ja palaavat Suomeen töihin.

Lääkärimäärän kehityskäyrä on ollut U-kirjaimen muotoinen, jossa 1990-luku muodostaa syvän kuopan. Koulutusmääriä on säädetty ”perstuntumalla” ja lyhyen aikavälin taloussuhdanteiden mukaan (kuten 90-luvun lama), sen sijaan että olisi katsottu 15–20 vuoden päähän väestön palvelutarpeeseen (ikäntyminen).

Ongelma ei tällä hetkellä ole enää pelkästään se, ettei lääkäreitä koulutettaisi (koulutusmäärät ovat tapissa), vaan se, **minne** he työllistyvät ja **miten** heitä johdetaan: nykyinen järjestelmä ja huono johtaminen ajavat lääkärit pois terveyskeskuksista, eikä pelkkä koulutusmäärien lisääminen korjaa vuo-
tavaa saavia.

Runttasiko Kekkonen

Laki Kuopion korkeakoulun perustamisesta hyväksyttiin samassa eduskunnan täysistunnossa kuin edellä mainittu laki korkeakoululaitoksen kehittämistä. Kollega Jarmo Leskinen muistaa olleensa paikalla eduskunnassa, kun lait hyväksyttiin. Kokonaisuudessaan laki on tässä, myöskään perustelu-
muistio ei kerro asiasta juuri enempää.

Laki

Kuopion korkeakoulun perustamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Akateemisen työvoiman tarpeen tyydyttämiseksi lisätään opiskelumahdollisuuksia perustamalla opetusministeriön alaisena toimiva, ensi sijassa lääketieteellistä ja hammaslääketieteellistä ope-

tusta antava ja näiden alojen tutkimusta suorittava korkeakoulu Kuopion kaupunkiin. Perustettavan korkeakoulun järjestysmuodosta, opetusalaista sekä viroista ja toimista säädetään erikseen.

2 §.

Kuopion korkeakoulun suunnittelua ja toiminnan aloittamisen valmistelua varten asetetaan väliaikainen hallintoelin, josta säädetään asetuksella.

Helsingissä 12. päivänä marraskuuta 1965.

Tasavallan Presidentti URHO KEKKONEN.

Opetusministeri Jussi Saukkonen.

Olen käynyt läpi eduskuntakeskustelun ja eri valiokuntien mietinnöt hyväksytystä lainsäädännöstä ja etsinyt muita kuin aluepoliittisia ja ikäluokkien kokoon liittyviä perusteita Kuopion ja Tampereen lääketieteen aloittamiselle, mutta niitä ei dokumentteihin ole kirjattu. Pikemminkin käytiin ankaraa väantöä korkeakoulun sijaintikunnasta kymmenien eriävien mielipiteiden muodossa. Kuitenkin vallitseva selitys on ollut, että taustalla olisi myös ollut valmistelussa ollut kansanterveyslaki, jonka myötä terveyskeskuksiin oltiin tarvitsemassa uudenlaisia lääkäreitä, jotka erikoissairaanhoidon lisäksi olisivat olleet kiinnostuneita myös suuriin kansanterveysongelmiin vaikuttamisesta. Olen itsekin levittänyt tätä narratiivia ikään kuin ylevänä osoituksena kansanterveydellisestä visionäärisyydestä lainsäätäjien keskuudessa. Lain säätäminen kesti pitkään ja lain hyväksymisestä meni vielä seitsemän vuotta ennen kuin ensimmäiset opiskelijat Kuopiossa aloittivat. Lakitekstin järeän ytimekkäässä tekstissä näkyy lain allekirjoittaneen isännän kädenjälki.

Kansanterveyslaki ja terveystakeskukset

Noiden taustalla vaikuttaneiden syiden kartoittamiseksi olen käynyt dialogia eri tekoälyohjelmistojen kanssa, ja ne näyttävät olevan kansanterveydellisistä tarpeista varsin yksimielisiä. Tässä Superbot-ohjelmiston käsitys asiasta:

Kansanterveyslain ja terveystakeskusten tarpeet: Tämä oli ehkä merkittävin yksittäinen tekijä. Vuonna 1972 voimaan tullut kansanterveyslaki mullisti Suomen terveydenhuollon järjestelmän siirtämällä painopistettä erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja terveystakeskuksiin. Tämä uusi järjestelmä tarvitsi uudenlaisia lääkäreitä, jotka olivat koulutettuja nimenomaan perusterveydenhuollon, kansanterveyden ja yhteisölääketieteen tarpeisiin. Kuopion lääketieteellisen korkeakoulun opetussuunnitelma suunniteltiin alusta alkaen korostamaan näitä osa-alueita enemmän kuin perinteisten sairaalakeskeisten lääketieteellisten tiedekuntien. Taivoitteena oli kouluttaa "terveystakeskuslääkäreitä".

Lääkäripula ja koulutuskapasiteetin lisääminen: Suomessa oli 1960-luvulla ja 1970-luvun alussa merkittävä lääkäripula, erityisesti maaseudulla ja pienemmillä paikkakunnilla. Olemassa olevat lääketieteelliset tiedekunnat Helsingissä, Turussa ja Oulussa eivät kyenneet tuottamaan riittävästi lääkäreitä täyttämään kasvavaa tarvetta. Uuden korkeakoulun perustaminen oli suora vastaus tähän pulaan.

Aluepolitiikka ja alueellinen kehitys: Kuten mainitsit, aluepolitiikalla oli merkittävä rooli. Valtio pyrki edistämään alueellista tasa-arvoa ja kehitystä sijoittamalla korkeakouluja ja muita julkisia palveluita myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Kuopio oli jo tuolloin Itä-Suomen merkittävä keskus, ja lääketieteellisen korkeakoulun sijoittaminen sinne tuki alueen kehitystä ja elinvoimaisuutta. Se oli osa laajempaa pyrkimystä hajauttaa korkeakoulutusta.

Uudistusmielisyys ja innovaatio: Kuopion korkeakoulu nähtiin myös mahdollisuutena luoda uudenlainen, ennakkoluulottomampi ja modernimpi lääketieteen koulutusyksikkö, joka voisi toimia suunnannäyttäjänä koko maan lääkärikoulutukselle. Siellä voitiin kokeilla uusia opetusmenetelmiä ja -rakenteita.

Yhteenvetona voidaan siis sanoa, että Kuopion lääketieteellisen korkeakoulun perustaminen oli harkittu ja strateginen päätös, jossa yhdistyivät akuutti tarve lisätä lääkärien määrää, vastaaminen uuden terveydenhuoltojärjestelmän asettamiin koulutus-tarpeisiin ja laajemmat aluepoliittiset tavoitteet. Se ei ollut sattumaa, vaan erittäin tietoinen ja suunniteltu osa 1970-luvun Suomen terveydenhuollon ja koulutuksen uudistuksia.

Tämä käsitys vastaa hyvin kansallista narratiivia, vaikkei sitä näköjään olekaan dokumentoitu asiakirjalähteisiin. Tuo uudistusmielisyys ja innovatiivisuus niin Kuopiossa kuin Tampereellakin kanto vain parikymmentä vuotta. Keskeisiä henkilöitä alkuaikojen kehitystyössä olivat Olli Castren, Osmo Hänninen, Heikki Helminen, Jussi Huttunen ja monet muut. Mutta jo 1990-luvulla opetus alkoi lähentyä "vanhojen tiedekuntien" sairaalakeskeistä paradigmaa ja tieteellisen tutkimuksen tarpeita, eivätkä tämän jälkeiset lääkärisukupolvet enää ole kestäneet työskentelyä perusterveydenhuollossa koko työuraansa tai edes vuosikymmeniä, kuten 1970- ja 1980-luvun kuopiolaiset.

Silminnäkijäkertomus, Kimmo Leppo muistelee

Kehitys ei tapahdu itsestään, vaan siinä tarvitaan subjekteja, toimijoita. 1970-luvun kehityksessä tämä "sankarin rooli" kuuluu nuorten lääkäreiden juntalle, opiskelutovereille, jotka aikaa myöten ottivat haltuunsa terveydenhuollon kehittämisen

Palatkaa kanssamme vuoteen 1973, jolloin Kuopion korkeakoulun lääketieteen opetus oli nuorta ja maailma avoinna. Tämä kirja on Cursus Hurri-Hersion tarina vuosilta 1973-1978, ajalta, jolloin luentosaleissa ei vain opiskeltu anatomiaa, vaan rakennettiin perustaa suomalaiselle kansanterveydelle.

Teos kokoaa yksiin kansiin yli 200 Mikko Nenosen, Hannu Monosen ja Jarmo Leskisen ainutlaatuista valokuvaa. Ne kuljettavat lukijan läpi 70-luvun värikkään opiskelijaelämän: poliittisesta "itäkyykystä" ja Akateemisen Saunaseuran vastarinnasta aina legendaariseen Hydrosepalus-spektaakkeliin ja kesäakatemioiden riemuun. Kuvien rinnalla kulkee aikalaiskertomus yhteisöstä, joka hitsautui yhteen loppuelämäksi.

Kirja on kuitenkin enemmän kuin nostalginen kuvamatka; se on puheenvuoro. Teos luo hämmästyttävän sillan menneisyyden ja nykyisyyden välille. Tekijät peilaavat vuoden 1978 seminaaritöitään nykypäivän SOTE-kriisiin ja käyvät dialogia tekoälyn kanssa.

Oivaltava analyysi osoittaa, että monet nykyhetken ongelmat, ja niiden ratkaisut tunnistettiin Kuopiossa jo puoli vuosisataa sitten.

Tämä on kertomus lääkäriksi kasvamisesta, elinikäisestä ystäväydestä ja terveydenhuollon suuresta murroksesta. Teos on pakkohankinta jokaiselle lääketieteen historiasta, 70-luvun ajankuvasta ja terveystalitiikan juurista kiinnostuneelle.

Kuopio School of Medicine: Cursus Hurri-Hersio 1973-1978

Journey back to 1973, when medical education in Kuopio was young and the world wide open. This book tells the story of Cursus Hurri-Hersio through over 200 unique photographs by Mikko Nenonen, Hannu Mononen, and Jarmo Leskinen.

From lecture halls to legendary student parties and political debates, the images capture the colorful student life of the 1970s. Yet, this work is more than nostalgia; it bridges past and present. The authors reflect on their 1978 seminar papers in light of today's healthcare crisis, engaging in dialogue with modern AI. A compelling look at growing into a doctor, lifelong friendship, and the roots of Finnish healthcare policy.

Schola Medicinae Kuopioensis: Cursus Hurri-Hersio 1973-1978

Redi nobiscum in annum MCMLXXIII, quo tempore educatio medica Kuopionensis erat iuvenis. Hic liber narrat historiam Cursus Hurri-Hersio per plus quam ducentas imagines singulares a Mikko Nenonen, Hannu Mononen et Jarmo Leskinen factas.

Imagines vitam discipulorum coloratam anni 1970, a scholis ad convivia fabulosa, depingunt.

